

Nejvýznamnější válečné události třetího čtvrtletí roku 1916. □ □

1. 7. 1916

Začala spojenecká ofenzíva na Sommě. Britové zde hned tento den utrpěli nejvyšší ztráty v dosavadním průběhu války – 57 400 padlých a raněných během jednoho dne.

Téhož dne odsoudil britský válečný soud vůdce irského hnutí za nezávislost Rogera Casementa k trestu smrti. Rogera Casement byl britským konzulem, který v letech 1903–1911 působil v Kongu a Peru. Diplomatickou službu opustil v roce 1913 a věnoval se formování Irských dobrovolníků – vojenské organizace irských separatistů. Po vypuknutí první světové války se rovněž zapojil do jednání s Německem o jeho podpoře odtržení Irska od Velké Británie. V roce 1916 byl zatčen a obviněn ze zrady, sabotáže a špionáže. Byl odsouzen k trestu smrti. Ten byl vykonán v Londýně 3. srpna 1916.

5. 7. 1916

Do Petrohradu přijel Josef Dürich a jako mluvčí všech politických stran deklaroval jejich stanovisko o samostatnosti Českého království, jehož králem by se stal ruský car. Dnes ovšem historici tvrdí, že to bylo proti představám politiků v západní emigraci. V rozporu s tímto tvrzením, které zřejmě pochází již od tehdejších politiků, jsou i fakta uvedena v článku T.G. Masaryka v ruském časopise *Russkaja Volja* z ledna 2017, kde České království s omezenou samostatností pod ruskou carskou dynastií vidí jako „nanejvýš populární“.

Do Ruska po Dürichovi odjíždí i Štefánik s oficiálním posláním – nábor dobrovolníků v zajateckých táborech. Překážkou ve výstavbě legií nejsou kupodivu jen obstrukce ze strany carské administrativy, ale i nejednotnost názorů v řadách české obce v Rusku.

27. 7. 1916

Ruská vojska vstoupila do východního Turecka.

8. 8. 1916

Generál Brusilov pronikl se svými vojsky do Bukoviny.

9. 8. 1916

V rámci ofenzivy na Sommě bylo italskými vojsky dobyto město Gorizia – nebo spíše to, co z něj zbylo. Velení rakouské 5. armády, po zhodnocení situace vydalo rozkaz stáhnout vojáky z již připravené obranné linie města. Italské ztráty bitvy u Gorizie byly 51 232 mužů, z nich 1 759 důstojníků; Rakušané měli 41 835 padlých, z toho 807 důstojníků. Vítězná bitva byla jedním z argumentů, který přesvědčil Rumunsko, aby se zapojilo do války na straně Spojenců.

12. 8. 1916

Vlády Rakousko- Uherska a Německa se dohodly na zřízení Polského království, jež by bylo až do skončení války pod správou obou těchto mocností.

16. 8. 1916

Srbská armáda, reorganizovaná na ostrově Korfu, se přesunula do Soluně, kde čekala na nasazení do dalších bojů. To bohužel nastalo již po 11 dnech. Po vstupu Rumunska do války na straně Spojenců byla I. srbská divize poslána do Rumunska. Ale ani vojenské zkušenosti a mimořádná statečnost Srbů v bojích u rumunské Dobruži nezabránila porážce Rumunů – podobně jako při ofenzivě v Sedmihradsku v září 1916. V řadách Srbské divize padli i někteří čeští důstojníci. Z jejich celkového počtu 124 se jich ve zdraví vrátilo pouhých 26.

27. 8. 1916

Po dlouhém „koketování“ s oběma stranami vyhlásilo Rumunsko válku Rakousko-Uhersku a již následujícího dne vstoupila jeho vojska do Sedmihradska a Bukoviny, kde se připojila k ruskému Jihozápadnímu frontu. Stalo se tak po příslibu Ruska, že Rumunsko po vyhlášení války získá Bukovinu, Sedmihradsko a Banát.

28. 8. 1916

Itálie vyhlásila válku Německu a Německo Rumunsku.

29. 8. 1916

Na jednání Svazu čs. spolků na Rusi v Kyjevě se zrodil zásadní dokument – Kyjevský zápis, uznávající Národní radu československou v Paříži za jediného kompetentního zástupce českého a slovenského národa. V rozporu se současnými tvrzeními je v zápise stále uváděn Josef Dürich jako jediný reprezentant česko-slovenského národa na Rusi. Nicméně smutným faktem je pokračující rozpor mezi naší politickou reprezentací, osočováním, nepravdy, pomluvy a

ostatní průvodní jevy provázející politiku až do dnešních dní. Tento stav vedl pod vykonstruovanými důvody k likvidaci místopředsedy Československé národní rady Josefa Düricha. Oficiální stanovisko k závěrům jednání v Kyjevě do dnešních dní zní: „Na jednání byla uznána Národní radu československá v Paříži za jediného kompetentního zástupce českého a slovenského národa, čímž byly eliminovány snahy, reprezentované zejména místopředsedou Československé národní rady Josef Dürichem, dostat český a slovenský národ pod vliv Ruska. Přikláněl se k obnovení Českého království s ruskou podporou a v tomto smyslu vyvíjel snahy o ustavení separátního, procarského centra československého exilu. Kvůli tomu ale došlo k roztržce, byl Štefánikem zbaven své funkce i členství v Československé národní radě a jeho politická kariéra tímto skončila. Do vlasti se Josef Dürich vrátil až roku 1919.“

1. 9. 1916

Bulharsko vyhlásilo válku Rumunsku.

Generál Brusilov započal další ruskou ofenzivu přes hřebeny Karpat do Uher.

2. 9. 1916

Americký prezident Woodrow Wilson, zřejmě i po intervenci představitelů bankovního sektoru, vyhlásil, že Spojené státy nemohou zůstat mimo světový válečný konflikt. Americké banky už totiž poskytly Anglii a Francii tolik půjček, že si nemohly dovolit ohrozit jejich vrácení v případě jejich porážky.

6. 9. 1916

Do německo-bulharského zajetí padlo 20 000 rumunských vojáků po dobytí opevněného města Tutrakan na bulharské straně Dunaje.

15. 9. 1916

Na západní frontě, v bitvě na řece Sommě, nasadili Britové novou zbraň – tank. Jeho výzbroj byla umístěna ve sponsozech na bocích. Tanky se vyráběly ve dvou modifikacích – tzv. „mužské“, které měly jako výzbroj dva lodní kanóny ráže 57 milimetrů a čtyři kulomety Hotchkiss, a „ženské“, jejichž hlavní výzbroj představovaly kulomety Vickers, doplněné také kulomety Hotchkiss. Pancéřování dosahovalo síly až 10 milimetrů. Při prvním nasazení v bitvě u Fleurs Coucelette v rámci ofenzivy na řece Sommě pronikly sice britské tanky hluboko do nepřátelského území, ale bylo jich málo a bez podpory pěchoty nebylo průniku využito. Bitva na Sommě probíhala od 1. července do 18. listopadu a byla nejkrvavější bitvou Velké války. Na obou stranách v ní padlo na 1 300 000 vojáků, aniž kterákoliv z válčících stran získala územní výhodu.

15. září 1916 byl i další mezník v dějinách vojenství. Tohoto dne letadlo poprvé v historii vyhledalo pod vodou ponorku a následně ji potopilo. Celý příběh byl sice poněkud kostrbatý, ale s nezvykle dobrým koncem:

V ranních hodinách se vracel rakousko-uherský průzkumný letoun Lohner po hlídce na Kotorskou základnu v Kumboru. Jeho posádka spatřila pod hladinou ponorku mířící severovýchodním kurzem k vjezdu do Boky Kotorské. Po přistání začíná horečná práce na identifikaci plavidla. Zároveň se vyzbrojují dva hydroplány Lohner L, které na základně jsou. Po nekonečné hodině čekání a zjištění, že se v oblasti nepohybuje ani rakousko-uherská, ani německá ponorka, vzletají oba Lohnery – každý se dvěma 50kilogramovými hlubinnými a čtyřmi klasickými 10kilogramovými bombami.

Po dosažení vypočtené pozice, kde by se ponorka měla pohybovat, se letouny dávají do kroužení nad oblastí ve výšce cca 800 metrů a ponorku skutečně objeví. První Lohner klesá na 200 metrů a na ponorku plující v hloubce cca 10 metrů pod hladinou shazuje obě hlubinné pumy. Ty dopadají asi 7 metrů od ponorky a pod vodou vybuchují.

Nezvyklá situace, působící jako blesk z čistého nebe, pochopitelně překvapila posádku francouzské ponorky Foucault Q70, která v domněle bezpečné hloubce cca 10 metrů plula směrem k základně K.u.K. Kriegsmarine v Kotoru, kde měla napadat vyplouvající a vracející se rakousko-uherské válečné lodě. Dva nečekané výbuchy poškodily vnější plášť ponorky. Kapitán Leon Henri Dévin předpokládal, že jeho plavidlo vjelo do minového pole a dal rozkaz k okamžitému vynoření. To však nebylo možné, neboť mimo plášť lodi byl poškozen i elektromotor. Do lodi vnikala voda a loď začala klesat ke dnu. Podmořský člun, který má bezpečnou hloubku ponoru 40 m, skončil na dně v 75 m. Navíc z poškozených baterií unikal chlór. Posádce se však podařilo pomocí čerpadla obnovit vztlak a ponorka se vynořila na hladinu. Oba Lohnery však stále hlídkovaly nad ponorkou a znovu ji napadly – každý dvěma bombami. Poté dal kapitán Dévin rozkaz k opuštění lodi a osádka skočila do moře.

Jelikož se psal rok 1916 a letci té doby byli rytíři (zde doslova – ponorku objevil a jako první napadl poručík Otto von Klimburg), obě letadla odhodila zbylé pumy v bezpečné vzdálenosti a přistála na hladině k záchraně posádky. Všech 29 francouzských námořníků, držíce se trupu a křídel Lohnerů, se tak po hodině a půl dočkalo záchrany rakousko-uherskou torpédovkou. Lohnery vzaly na palubu nejcennější zajatce – kapitána a prvního důstojníka – a odletěly do Kumboru.

16. 9. 1916

Vrcholní představitelé Francie a Velké Británie deklarovali jménem svých vlád, že uznávají Národní radu československou v Paříži za prozatímní českou vládu.

24. 9. 1916

V noci z 23. na 24. září 1916 provedli Němci další z masivních náletů na Londýn – v roce 1916 jich bylo celkem 23. Náletu se spolu s dalšími 11 vzducholoděmi účastnil i Super Zeppelin třídy R, L 32 s velitelem nadporučíkem Wernerem Petersenem. Proti vzducholodím odstartovaly dvouplošníky BE.2c 39. letky Royal Flying Corps. Letadlo pilotované Frederickem Sowreym zaútočilo ve 23.30 hod. ve výšce 3 900 m na vzducholod' a podařilo se mu ji zasáhnout

zápalnými střelami. Hořící vzducholod' se zřítila u Great Bursteadu, cca 30 km východně od centra Londýna. Ve vraku bylo nalezeno 21 ohořelých mrtvol členů posádky, včetně Wenera Petersena. Poslední z členů posádky – první důstojník Karl Brodrücks – ve snaze uniknout před plameny zvolil raději smrt skokem z hořící vzducholodi. O tři dny později byli všichni pohřbeni na hřbitově v Great Burstead.

Petr Říha, foto archiv autora

{phocagallery view=category|categoryid=115|limitstart=0|limitcount=0}